

Český jazyk a literatura

Školní rok 2026/2027

Podoba a průběh zkoušky

Písemná práce	6 zadání; výběr jednoho; alespoň 250 slov. Délka výsledného textu minimálně 250 slov, horní limit není stanoven, nejméně 120 minut včetně výběru zadání.
Ústní zkouška	Příprava 20 minut; zkouška nejvýše 15 minut; pracovní list s uměleckým a neuměleckým textem a strukturou zkoušky.
Vlastní seznam četby	25 děl; odevzdání do 31. 3. 2027, pro podzim do 30. 6. 2027.
Termín	24.–28. 5. 2027 (ústní zkoušky profilové části)
Kontaktní osoba	Mgr. Marcela Hrdličková, Ph.D.
Aktualizace	1.9.2026

Pravidla výběru četby

Student vybírá 25 děl výhradně ze školního seznamu, minimálně dvě prózy, dvě básnická díla a dvě dramata. Nejméně pět děl české a pět světové literatury, nejvýše tři díla stejného autora.

Školní seznam literárních děl

Literatura do konce 18. století

světová literatura

(neznámí autoři)	Bible (ekumenické vydání)
(neznámí autoři)	Staré řecké báje a pověsti (adaptace E. Petišky, 2005)
(neznámý autor)	Epos o Gilgamešovi (vyd. 1997)
Boccaccio, Giovanni:	Dekameron (vyd. 1980)
Cervantes y Saavedra, Miguel de:	Důmyslný rytíř don Quijote de la Mancha (vyd. 2012)
Defoe, Daniel:	Robinson Crusoe (adaptace J. V. Plevy, 2008)
Ezop:	Bajky (vyd. 1975)
Goldoni, Carlo:	Sluha dvou pánů (vyd. 2009)
Molière:	Lakomec (vyd. 2008)
Shakespeare, William:	Sen noci svatojánské (vyd. 2010)
Shakespeare, William:	Hamlet (vyd. 2002)
Shakespeare, William:	Romeo a Julie (vyd. 2015)
Sofokles:	Král Oidipús (vyd. 1999, překlad Borkovec, Havrda)

česká literatura

(neznámý autor)	Legenda o sv. Prokopu
(neznámý autor)	Život svaté Kateřiny
(tak řečený Dalimil)	Dalimilova kronika
(neznámý autor)	Podkoní a žák
(neznámý autor)	Mastičkář
Komenský, Jan Amos:	Labyrint světa a Ráj srdce

Literatura 19. století

světová literatura

Austenová, Jane:	Pýcha a předsudek (vyd. 2003)
Baudelaire, Charles:	Květy zla (vyd. 1997)
Carroll, Lewis:	Alenka v kraji divů a za zrcadlem (vyd. 2016)
Dickens, Charles:	Oliver Twist (vyd. 2009)
Dostojevskij, Fjodor Michajlovič:	Idiot (vyd. 2008)
Dumas st., Alexander:	Hrabě Monte Christo (vyd. 1963)
Flaubert, Gustav:	Paní Bovaryová (vyd. 2004)
Gogol, Nikolaj Vasiljevič:	Revizor (vyd. 2010)
Hugo, Victor:	Chrám Matky Boží v Paříži (vyd. 1994)
Hugo, Victor:	Bídníci (vyd. 2010)
Maupassant, de Guy	Kulička

laboratorní škola Brno

Poe, Edgar Allan:	Havran a jiné básně (vyd. 1891, překlad J. Vrchlický)
Poe, Edgar Allan:	Povídky (vyd. 2011)
Puškin, Alexander Sergejevič:	Evžen Oněgin (vyd. 2016)
Rimbaud, Arthur:	Opilý koráb (vyd. 2012)
Shelleyová, Mary:	Frankenstein (vyd. 2021, překlad Martin Pokorný)
Tolstoj, Lev Nikolajevič:	Anna Karenina (vyd. 2015)
Twain, Mark:	Dobrodružství Toma Sawyera (vyd. 2021)
Wilde, Oscar:	Obraz Dorian Graye (vyd. 2013)
Wilde, Oscar:	Cantervillské strašidlo (vyd. 2016)

česká literatura

Čech, Svatopluk:	Nový epochální výlet pana Broučka, tentokráte do 15. století
Erben, Karel Jaromír:	Kytice
Havlíček Borovský, Karel:	Král Lávra
Havlíček Borovský, Karel:	Tyrolské elegie
Mácha, Karel Hynek:	Máj
Mrštíkovi, Alois a Vilém:	Maryša
Němcová, Božena:	Babička
Němcová, Božena:	Divá Bára
Neruda, Jan:	Balady a romance
Neruda, Jan:	Povídky malostranské
Stroupežnický, Ladislav:	Naši furianti
Tyl, Josef Kajetán:	Strakonický dudák
Vrchlický, Jaroslav:	Noc na Karlštejně

Světová literatura 20. a 21. století

Adams, Douglas:	Stopařův průvodce po galaxii (vyd. 2015)
Albertalli, Becky:	Já, Simon (2017)
Bardugo, Leigh:	Šest vran (1. díl, 2017)
Bradbury, Ray:	451 stupňů Fahrenheita (vyd. 2009)
Bulgakov, Michail:	Mistr a Markétka (e-kniha, 2019)
Collinsová, Suzanne:	Hunger Games (1. díl, vyd. 2010)
Doyle, Artur Conan:	Pes baskervillský (vyd. 2009)
Eco, Umberto:	Jméno růže (vyd. 2007)
Ernest Hemingway, Ernest:	Stařec a moře (vyd. 1972)
Fombelle, Timothée de:	Tobiáš Lolness (2009)
Franková, Anna:	Deník Anny Frankové (vyd. 1992)
Fitzgerald, Fancis Scott	Velký Gatsby (vyd. 2023)
Heller, Joseph:	Hlava XXII (vyd. 2010)
Herbert, Frank:	Duna (1. díl, vyd. 2006)
Chbosky, Stephen:	Ten, kdo stojí v koutě (vyd. 2012)
Christie, Agatha:	Deset malých černoušků (vyd. 1995)
Christina F.	My děti ze stanice ZOO (vyd. 2005)
Kafka, Franz:	Proměna (vyd. 2005)
Kesey, Ken:	Vyhoďme ho z kola ven (vyd. 2001)
Kerouac, Jack:	Na cestě (vyd. 1997)
Leeová, Harper:	Jako zabít ptáčka (vyd. 2009)
Murakami, Haruki	Bezbarvý Cukuru Tazaki a jeho léta putování (vyd. 2015)
Nabokov, Vladimír:	Lolita (vyd. 2003)

laboratorní škola Brno

Orwell, George:	1984 (vyd. 2009)
Orwell, George:	Farma zvířat (vyd. 2004)
Owens, Delia:	Kde zpívají raci (2020)
Pratchett, Terry:	Čarodějky na cestách (1996)
Pratchett, Terry a Gaiman, Neil:	Dobrá znamení (2002)
Remarque, Erich Maria:	Na západní frontě klid (vyd. 1975)
Rolland, Romain:	Petr a Lucie (vyd. 1998)
Saint-Exupéry, Antoine de:	Malý princ (vyd. 1996)
Salinger, Jerome David:	Kdo chytá v žitě (vyd. 1996)
Shaw, George Bernard:	Pygmalion (vyd. 2013)
Shusterman, Neal:	Smrtka (2018)
Shusterman, N. a Shusterman, J.:	Sucho (2019)
Spiegelman, Art:	Maus (vyd. 2012)
Steinbeck, John:	O myších a lidech (vyd. 2004)
Styron, William:	Sophiina volba (vyd. 2005)
Tolkien, John Ronald Reuel:	Společenstvo prstenu (vyd. 1990)
Tolkien, John Ronald Reuel:	Hobit aneb Cesta tam a zase zpátky (vyd. 2012)
Vonnegut, Kurt:	Jatka č. 5
Williams, Tennessee:	Kočka na rozpálené plechové střeše (vyd. 2012)
Woolfová, Virginie:	Paní Dallowayová (vyd. 2008)
Zusak, Markus:	Zlodějka knih (2005)

Česká literatura 20. a 21. století

Bezruč, Petr:	Slezské písně
Cima, Anna:	Probudím se na Šibuji (2018)
Čapek, Karel:	Bílá nemoc
Čapek, Karel:	Krakatit
Čapek, Karel:	Povídky z jedné kapsy
Čapek, Karel:	R. U. R.
Čapek, Karel:	Válka s mloky
Denemarková, Radka:	Peníze od Hitlera
Doušková, Irena:	Hrdý Budžes
Dyk, Viktor:	Krysař
Fuks, Ladislav:	Spalovač mrtvol
Hájíček, Jiří:	Selský baroko
Hašek, Jaroslav:	Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války
Havlíček, Jaroslav:	Petrolejové lampy
Hrabal, Bohumil:	Obsluhoval jsem anglického krále
Hrabal, Bohumil:	Ostře sledované vlaky
Hrabě, Václav:	Blues pro bláznivou holku
Hrubín, František:	Romance pro křídlovku
Hruška, Petr:	Spatřil jsem svou tvář (2022)
Jirotko, Zdeněk:	Saturnin
Jirous, Ivan Martin (Magor):	Magorovy labutí písně
Krchovský, J. H.:	Noci, po nichž nepřichází ráno (1991)
Kundera, Milan:	Žert
Lustig, Arnošt:	Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou
Mikulášek, Oldřich:	Agogh
Nezval, Vítězslav:	Edison

Olbracht, Ivan:	Nikola Šuhaj loupežník
Otčenášek, Jan:	Romeo, Julie a tma
Poláček, Karel:	Bylo nás pět
Seifert, Jaroslav:	Maminka
Seifert, Jaroslav:	Morový sloup
Seifert, Jaroslav:	Na vlnách TSF
Seifert, Jaroslav:	Píseň o Viktorce
Skácel, Jan:	Dávné proso
Soukupová, Petra:	Zmizet (2009)
Svěrák, Zdeněk a Smoljak, Ladislav:	České nebe
Škvorecký, Josef:	Tankový prapor
Škvorecký, Josef:	Zbabělci
Tučková, Kateřina:	Vyhnání Gerty Schnirch
Vančura, Vladislav:	Markéta Lazarová
Vančura, Vladislav:	Rozmarné léto
Viewegh, Michal:	Báječná léta pod psa
Voskovec, Jiří a Werich, Jan:	Vest pocket revue
Wolker, Jiří:	Těžká hodina

Hodnocení

Písemná práce: 6 kritérií po 0–4 bodech, maximum 24. Ústní zkouška: 9 kritérií po 0–4 bodech, maximum 36. Výsledek se určuje součtem bodů z obou částí, nejvýše 60; tím je zachována váha 40 : 60. Znamky z částí se neprůměrují. Každá část musí být úspěšná.

Znamka	Procenta	Body
1	88 % a více	53 až 60
2	74–87 %	45 až 52
3	59–73 %	36 až 44
4	44–58 %	27 až 43
5	Méně než 44 % / neúspěch v části	26 a méně, nebo neúspěch v některé z částí

Podrobná kritéria písemné práce

Rozsah a slohový útvar

0 bodů: Text má méně než 250 slov (při nedodržení tohoto rozsahu nelze práci dále hodnotit) nebo výsledný slohový útvar nesplňuje žádné znaky zadaného slohového útvaru.

1 bod: Text nese alespoň některé základní znaky požadovaného útvaru, ale celkově text jednoznačně náleží k jinému slohovému útvaru.

2 body: Text nese alespoň některé základní znaky požadovaného útvaru, ale celkově je nejednoznačné, zda jde o požadovaný útvar nebo o jiný útvar, případně kombinuje vyrovnaně znaky dvou a více útvarů.

3 body: Text převážně nese základní znaky požadovaného útvaru, ale ne vždy jsou využívány funkčně.

4 body: Text jednoznačně nese znaky zadaného slohového útvaru a autor s nimi nakládá zcela funkčně.

Téma a komunikační situace

0 bodů: Autor se zásadním způsobem odchýlil od tématu nebo výrazně nedodržel zadanou komunikační situaci.

1 bod: Téma je použito jen jako výchozí, ale autor jej nemotivovaně transponuje do jiného nebo komunikační situace není v převážné části textu dodržena.

2 body: Téma je převážně dodrženo, ale autor se od něj v některých pasážích nemotivovaně odchyluje nebo komunikační situace není v části textu dodržena, případně není zcela funkčně využívána.

3 body: Téma je dodrženo, ale místy není funkčně rozvíjeno nebo autor komunikační situaci dodržel, ale místy ji vzhledem k tématu funkčně nerozvíjí.

4 body: Text dodržuje téma, autor jej funkčně rozvíjí. Komunikační situace odpovídá zadání a je rozvíjena v souladu s tématem.

Členění textu, koherence a koheze

0 bodů: Text je nemotivovaně zcela nečleněn, zcela postrádá logiku nebo myšlenky jsou vyjadřovány nespojitě.

1 bod: Text je nemotivovaně převážně nečleněn nebo jsou myšlenky vyjadřovány spíše útržkovitě, jen s minimální návazností. Návaznost pasáží je spíše nelogická.

2 body: Text je sice členěn, ale spíše nahodile, návaznost pasáží místy není čtenářsky komfortní. Myšlenky jsou vyjadřovány částečně ve vzájemné provázanosti.

3 body: Text je členěn poměrně logicky, výjimečně se objevuje nelogičnost, která ale v zásadě nesnižuje čtenářský komfort. Myšlenky jsou vyjadřovány převážně ve vzájemné provázanosti.

4 body: Text je členěn zcela logicky, myšlenky jsou plně provázány, jednotlivé pasáže na sebe vhodně navazují.

Volba jazykových prostředků

0 bodů: Slovní zásoba je velmi chudá. Jazykové prostředky neodpovídají zadané komunikační situaci a nejsou přizpůsobeny potenciálnímu adresátovi textu.

1 bod: Slovní zásoba je převážně chudá. Jazykové prostředky často neodpovídají dané komunikační situaci nebo autor nevolí prostředky adekvátně vzhledem k zamýšlenému adresátovi.

2 body: Slovní zásoba je standardní, ale občas se opakují (nemotivovaně) výrazy nebo některé výrazy nejsou užity správně. Jazykové prostředky jsou použity převážně adekvátně vzhledem ke komunikační situaci a zamýšlenému adresátovi.

3 body: Slovní zásoba je spíše bohatá (synonyma, frazémy, vhodné termíny). Jazykové prostředky jsou užity spíše adekvátně, výjimečně není zohledněn zamýšlený adresát.

4 body: Slovní zásoba je bohatá (četná synonyma, frazémy, termíny, ale i případně básnické prostředky). Jazykové prostředky jsou užity zcela adekvátně, zamýšlený adresát je plně zohledněn.

Tvarosloví

0 bodů: V textu se objevuje více než 12 slov užitých v chybném tvaru. Tyto chyby zásadně snižují porozumění textu.

1 bod: V textu se objevuje 10-12 slov užitých v chybném tvaru. Tyto chyby hodně ztěžují porozumění textu.

2 body: V textu se objevuje 7-9 slov užitých v chybném tvaru. Čtenář musí vyvinout značné úsilí k porozumění textu.

3 body: V textu se objevuje 3-6 slov užitých v chybném tvaru. Chyby snižují porozumění textu jen minimálně.

4 body: V textu se objevují maximálně 2 slova užitá v chybném tvaru. Chyby nesnižují porozumění textu.

Gramatika, vč. interpunkce

0 bodů: V textu se objevuje více než 12 chyb.

1 bod: V textu se objevuje 10-12 chyb.

2 body: V textu se objevuje 7-9 chyb.

3 body: V textu se objevuje 3-6 chyb.

4 body: V textu se objevují maximálně 2 chyby.

Podrobná kritéria ústní zkoušky

porozumění textu

0 bodů: Žák vůbec nedokáže zařadit úryvek do kontextu díla; na návodné otázky neodpovídá vůbec nebo neodpovídá v kontextu daného textu.

1 bod: Žák zasazuje úryvek do kontextu díla jen ve velmi obecné úrovni nebo jen s výraznou dopomocí. Na většinu návodných otázek nedokáže odpovědět.

2 body: Žák zasazuje úryvek díla do kontextu díla s menší dopomocí nebo nepřesně. U doplňujících otázek si není vždy jist odpovědí.

3 body: Žák uvádí, jak úryvek souvisí s celkem díla (co předchází, následuje, tematicky souvisí apod.). Zpřesňuje na základě návodných otázek.

4 body: Žák zcela samostatně zařazuje úryvek do kontextu díla, odpověď odůvodňuje. Případné doplňující otázky zodpovídá.

popisná analýza a kontext tematická rovina

0 bodů: Žák ani na základě otázek a s dopomocí necharakterizuje. Nepoužívá vhodnou terminologii. Neargumentuje s oporou o text.

1 bod: Žák s výraznou dopomocí nebo s výraznými chybami charakterizuje. Terminologii aplikuje převážně chybně nebo vůbec. Argumentuje s oporou o text jen výjimečně nebo chybně.

2 body: Žák s dopomocí nebo s dílčími chybami charakterizuje. Terminologii používá s drobnými chybami. Argumentuje s oporou o text jen někdy nebo někdy chybně.

3 body: Žák charakterizuje jen s malou dopomocí. Terminologii používá převážně správně. Argumentuje zpravidla s oporou o text a zpravidla přesně.

4 body: Žák zcela samostatně charakterizuje. Používá správně terminologii. Argumentuje zcela přesně s oporou o text.

popisná analýza a kontext jazyk a struktura textu

0 bodů: Žák ani na základě otázek a s dopomocí necharakterizuje. Nepoužívá vhodnou terminologii. Neargumentuje s oporou o text.

1 bod: Žák s výraznou dopomocí nebo s výraznými chybami charakterizuje. Terminologii aplikuje převážně chybně nebo vůbec. Argumentuje s oporou o text jen výjimečně nebo chybně.

2 body: Žák s dopomocí nebo s dílčími chybami charakterizuje. Terminologii používá s drobnými chybami. Argumentuje s oporou o text jen někdy nebo někdy chybně.

3 body: Žák charakterizuje jen s malou dopomocí. Terminologii používá převážně správně. Argumentuje zpravidla s oporou o text a zpravidla přesně.

4 body: Žák zcela samostatně charakterizuje. Používá správně terminologii. Argumentuje zcela přesně s oporou o text.

popisná analýza a kontext zařazení díla do kontextu

0 bodů: Žák nezařadí dílo do kontextu vývoje literatury (např. směru nebo žánru). Další autory neuvádí.

1 bod: Žák zařadí dílo do kontextu vývoje literatury nebo žánru jen s výraznou dopomocí a/nebo s výraznými chybami. Uvede alespoň 1 další souvislost (např. znaky směru, dalšího autora).

2 body: Žák zařadí dílo do kontextu vývoje literatury se spíše menší dopomocí, v argumentaci se dopouští chyb. Uvede alespoň 2 další souvislosti, třebaže bez postižení jejich vazeb.

3 body: Žák zařadí dílo do kontextu vývoje literatury jen s malou dopomocí, v argumentaci je převážně přesný. Uvede alespoň 3 další souvislosti, alespoň u některých uvede souvislost s daným dílem nebo mezi nimi.

4 body: Žák zcela samostatně zařadí dílo do kontextu, v argumentaci je zcela přesný, vychází ze znalosti širokého kontextu (alespoň 4 souvislosti) a jednotlivá fakta propojuje mezi sebou i s daným dílem.

reflexe čtenářské zkušenosti

0 bodů: Žák nevyjadřuje vlastní čtenářskou zkušenost s dílem ani svůj vztah k němu. Na otázky týkající se čtenářského zážitku odpovídá bez věcného vztahu k přečtenému dílu nebo nedokáže odpovědět.

1 bod: Žák vyjadřuje svůj vztah k dílu pouze obecně (např. *líbilo × nelíbilo, bylo zajímavé × nudné*). Své hodnocení nezdůvodňuje, případně je zdůvodňuje pouze vnějšími charakteristikami knihy (např. délkou, členěním, ilustracemi). **2 body:** Žák svůj vztah k dílu zdůvodňuje, argumentace však zůstává převážně obecná. Odkazuje na některé prvky díla nebo vlastní čtenářský zážitek, ale svá tvrzení konkretizuje jen minimálně nebo vůbec.

3 body: Žák svůj vztah k dílu srozumitelně a konkrétně zdůvodňuje. Opírá se přitom o relevantní prvky přečteného díla (např. postavy, témata, způsob vyprávění, jazyk, konkrétní situace) a vysvětluje, jak ovlivnily jeho čtenářský zážitek. Svou zkušenost však nezasazuje do širšího kontextu svého čtenářství nebo tak činí pouze okrajově. **4 body:** Žák svůj vztah k dílu konkrétně a přesvědčivě zdůvodňuje na základě přečteného díla a zároveň jej smysluplně propojuje se svou širší čtenářskou zkušeností. Dokáže např. porovnat dílo s jinou četbou, pojmenovat podobnost či rozdíl ve svém čtenářském zážitku nebo vztáhnout konkrétní vlastnost díla ke svým čtenářským preferencím.

neumělecký text porozumění

0 bodů: Žák nepostihne téma úryvku ani jeho případnou souvislost s uměleckým textem.

1 bod: Žák v interpretaci tématu úryvku výrazně chybí, nepostihuje autorský záměr nebo případnou souvislost s uměleckým textem.

2 body: Žák v interpretaci úryvku postihne jeho téma alespoň v základní rovině, ale nevystihne autorský záměr nebo případnou souvislost s uměleckým textem.

3 body: Žák postihne téma úryvku a autorský záměr, ale případnou souvislost mezi uměleckým textem a úryvkem popisuje jen v obecné rovině.

4 body: Žák postihne téma úryvku a autorský záměr, současně přesně vystihne případnou souvislost mezi uměleckým a neuměleckým textem, srovnává je.

neumělecký text popisná analýza

0 bodů: Žák ani na základě otázek a s dopomocí necharakterizuje. Nepoužívá vhodnou terminologii. Neargumentuje s oporou o text.

1 bod: Žák s výraznou dopomocí nebo s výraznými chybami charakterizuje. Terminologii aplikuje převážně chybně nebo vůbec. Argumentuje s oporou o text jen výjimečně nebo chybně.

2 body: Žák s dopomocí nebo s dílčími chybami charakterizuje. Terminologii používá s drobnými chybami. Argumentuje s oporou o text jen někdy nebo někdy chybně.

3 body: Žák charakterizuje jen s malou dopomocí. Terminologii používá převážně správně. Argumentuje zpravidla s oporou o text a zpravidla přesně.

4 body: Žák zcela samostatně charakterizuje. Používá správně terminologii. Argumentuje zcela přesně s oporou o text.

vyjadřovací schopnosti schopnost argumentace a strukturování projevu

0 bodů: Projev je nestrukturovaný, neplynulý, bez argumentace. Pro posouzení projevu je nutná vysoká participace zkoušejících.

1 bod: Projev je spíše nestrukturovaný, neplynulý, argumentace se objevuje výjimečně. Pro posouzení projevu je zpravidla nutná participace zkoušejících.

2 body: Projev je alespoň z poloviny strukturovaný, alespoň v některých částech plynulý, argumentace se objevuje často, ale ne důsledně. Participace zkoušejících je nutná jen v dílčích pasážích.

3 body: Projev je převážně strukturovaný, převážně plynulý, argumentace se objevuje ve většině případů. Participace zkoušejících je nutná jen výjimečně.

4 body: Projev je zcela strukturovaný a plynulý, argumentace důsledná a logická. Žák hovoří zcela samostatně, participace zkoušejících na posouzení rozhovoru není nutná (i když není vyloučená).

vyjadřovací schopnosti jazykové prostředky

0 bodů: Jazykové prostředky jsou voleny zcela nevhodně vzhledem ke komunikační situaci. Projev je výrazně nekultivovaný. Odchytky přetrvávají i po upozornění.

1 bod: Jazykový projev opakovaně narušují jevy, které nejsou vhodné vzhledem ke komunikační situaci. Projev je převážně nekultivovaný. Odchytky přetrvávají i po upozornění.

2 body: Jazykový projev jen výjimečně narušují jevy, které nejsou vhodné vzhledem ke komunikační situaci. Projev je alespoň z poloviny kultivovaný, odchytky jsou výjimečné, po upozornění je žák hlídá.

3 body: Jazykový projev je převážně kultivovaný, souvislý a samostatný. Odchytky si po upozornění žák zcela hlídá.

4 body: Jazykový projev je zcela kultivovaný, souvislý a samostatný.